

**HANDBOK
FÖR
DOMARANSVARIGA**

Handbok för domaransvariga
Copyright © Patrik Magnusson
Dalarnas Fotbollförbund
Tryck: Dalaidrotten, 2018

Förord

Du som domaransvarig kommer att fungera både som en lagledare och coach för föreningens ungdomsdomare och kommer vara en del av ungdomarnas utveckling som domare.

Handboken finns till för att vara ett arbetsredskap och stöd i ditt arbete med unga domare.

Ni är med och bidrar både till domarkårens bredd och elit då rekrytering är en stor del av en domaransvariges ansvarar för ute i din förening.

Det är viktigt att du är delaktig i föreningens utveckling och har nära kontakt med såväl styrelsen som ledare i olika lag i föreningen.

Vår vision:

Fotboll – Nationalsporten – för alla överallt.

Så många som möjligt, så länge som möjligt.

I rollen som domaransvarig i din förening är det viktigt att känna till det stöd du kan få via distriktet, andra föreningars domaransvariga samt att Dalarnas Fotbollförbunds domarutskott. Alla finns till för att bidra med tips och stöd till din roll som domaransvarig. Detta är viktigt för dig att veta så att du inte känner dig ensam i din roll, ta stöd när du behöver det!

Du är inte bara en åskådare – du är en förebild för domare som vuxen.
Ge beröm!

Som domaransvarig spelar du en central roll i utvecklingen att fotbollen i Dalarna, vilket vi från Dalarnas Fotbollförbund värdesätter högt. Vi hoppas att du alltid ska känna att du kan höra av dig till oss med frågor, funderingar och idéer. Stora som små.

Stort lycka till med ditt arbete!

Innehållsförteckning

Förord	2
Innehållsförteckning	3
Årshjulet	4
Domarens utvecklings och utbildningsstege	5
Rekrytera & Behålla	6
Tillsättning	7
Återbud	7
Efter match	8
Föräldrar på läktaren	8
Matchmiljö	9
Checklistan	10

Årshjulet

Februari: Rekrytera domare för behovet som finns i föreningen i 7 mot 7 samt 11 mot 11.

Mars: Anmäla domarna till utbildning. Anordna en domarträff i föreningen.

April: Göra första tillsättnings-schemat och ta hand om eventuella återbud. Närvara vid domarens första match.

Maj: Coacha och stötta samt löpande administrera återbud och tillsättning.

Juni: Träffa domarna enskild eller i grupp och utvärdera vårsäsongen samt planera tillsättningen till höstens matcher.

Juli: UNGDOMSSERIERN HAR SPELUPPEHÅLL.

Augusti: Coacha och stötta när det behövs. Ta hand om eventuella återbud.

September: Coacha och stötta när det behövs. Ta hand om eventuella återbud

Oktober: Utvärdera säsongen tillsammans med domarna. Börja arbeta med att rekrytera fler domare till nästa säsong. Ha kontakt med Dalarnas Fotbollförbund för att rekommendera domare som borde ta steget till distriktsdomarutbildning.

November: Anordna gärna en avslutningsträff med domarna där ni gör något kul tillsammans.

Rekrytering Matchning Coachning

Domarens utvecklings och utbildningsstege

På distriktsnivå väljer domarna i din förening att döma 7 mot 7, 9 mot 9 eller 11 mot 11. För att utbilda sig till domare på ungdomsnivå så genomförs varje säsong en grundutbildning för 7 mot 7. Domare som redan har dömt ett år tidigare genomför en fortbildning.

För att få döma 11 mot 11 krävs det att domaren ska genomgå en grundutbildning inför säsongen och för att fortsätta döma under kommande säsong ska en fortbildning genomföras.

UngDomare

Unga domares bästa vän!

Ett projekt i samarbete med Dalarnas Försäkringsbolag som startas upp i full skala säsongen 2018. Delar ut stipendium årligen till unga domare, kille och tjej, som har gjort framsteg i sin domarkarriär.

Målen för projektet är:

- Synliggöra unga domare
- Stärka unga domare i sin roll
- Skapa gemenskap – **Domardräkten**
- Extra skydd

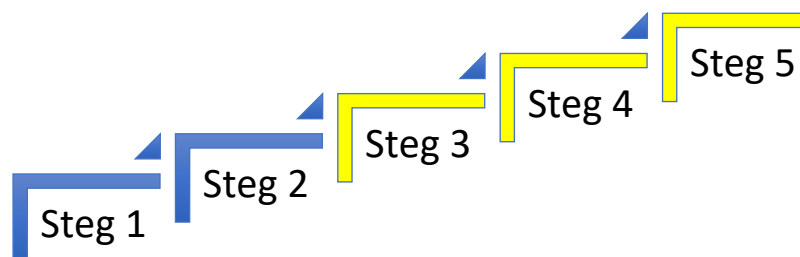
Mentorskap som bedrivs av DFDK:

Dalarnas Fotbolldomarklubb (DFDK) anordnar med hjälp av sina medlemmar och aktiva distrikts- och förbundsdomare mentorskap till nya domare på 7:7, 9:9 och 11:11. Mentorskapets mål är att de unga domarna ska känna ett stöd och ha ett bollplank som blir en trygghet för ungdomarna.

UTBILDNINGSTEGEN Svenska Fotbollförbundet

* Nivåerna markerat i gul färg är steg för nationell nivå från och med Herrar div 3 samt Damer div 1.

* Nivåerna markerat i blå färg är steg för distriktsnivå till och med Herrar div 4 samt Damer div 2.

Rekrytera & Behålla

En av dina uppgifter som domaransvarig, och den uppgift som är viktigast för att föreningen ska bli självförsörjande på egna domare, är att rekrytera nya till verksamheten.

Det är upp till varje domaransvarig att komma överens med föreningens styrelse hur denna rekrytering ska bedrivas.

Nedan följer några tips:

- Sök nya ungdomsdomare genom hemsidan, sociala medier och ledare
- Ta kontakt med före detta spelare som har lämnat sporten men som kanske fortfarande har kvar engagemanget
- Ta kontakt med yngre spelare för att tidigt bygga upp ett intresse för domaruppdraget
- Ta kontakt med ledarna och lyssna av vilka spelare i deras lag som de tror skulle vara intresserade och lämpade för en domarroll
- Vara noga med att förmedla utbytet man får med att vara domare (socialt, ekonomiskt och fysiskt). Framförallt att det är ROLIGT uppdrag!
- Bjud in någon som redan är domare i föreningen och låt denne berätta om sina erfarenheter

KOM IHÅG!

Lägst ålder för att börja döma 5 mot 5 eller 7 mot 7 är 15 år, för att döma 11 mot 11 krävs det att personen är 16 år eller äldre. Det betyder dock inte att du uteslutande ska koncentrera dig på dessa årskullar inför kommande säsong, det går precis lika bra att rekrytera äldre personer till domaruppdraget i föreningen. Viktigt att inte glömma att kolla i dam-, herr- eller juniorlaget.

FOKUSOMRÅDE

När jobbet med att rekrytera är slutfört kommer nästa steg i domarverksamheten. Det är att behålla individerna som har rekryterats till sin roll som domare i föreningen. För att behålla domarna är det viktigt att ha chansen att kunna stötta domarna när dessa dömer under säsongen och finnas med i bakgrunden som ett bollplank om något inträffar. I de flesta fall behöver ungdomarna prata av sig och få feedback på sin dömning, du ska helt enkelt vara ett vuxenstöd. En bra grej att göra internt i föreningen är att bilda en grupp med dig som domaransvarig och aktiva domare så att ni träffas kontinuerligt och utbyter erfarenheter och diskutera vad som skett på matcherna, både positivt och negativt.

TIPS:

Vid matchspel internt i föreningen på exempelvis träningar så erbjud domarna att döma för att få extra träning!

Tillsättning

Din största uppgift och den som kräver administration är att fördela ut föreningens matcher och domaruppdrag så att det tillsätts på domare efter hur länge de dömt och vilken erfarenhet den enskilde domaren har, det vill säga desto högre åldrar desto mer erfarna domare är ett bra riktmärke. Matchfördelningen blir även viktigt av två skäl dels för att en jämn fördelning gör att alla domare i föreningen får döma, och vara verksamma samt att då ökar chansen att domaren fortsätter att döma även kommande säsong.

Föreningen har ansvar för att tillsätta domare på föreningens matcher i 5 mot 5, 7 mot 7, 9 mot 9 samt 11 mot 11 matcher. Distriktsdomare tillsätts först i serien pojkar div 1.

Utbilda så många domare som föreningen anser behövs för att täcka verksamheten och att föreningen är självförsörjande på egna domare, vilket underlättar planeringen av föreningens seriematcher.

Matcherna kan med fördel dömas av två domare.

Som domaransvarig i föreningen har du ansvaret att klassificera dina domare i föreningen efter kunskap och färdighet så att de ska få "rätt" matcher att döma och kunna utvecklas utifrån sin kunskap i nuläget.

Med klassificering menas vilka serier du anser att respektive domare ska döma. Kommunicera detta muntligt till respektive domare, så att de vet vilka matcher du tänker placera dem på. För att bedöma domarnas kunskapsnivå är det bra om du kan vara med på de första matcherna de dömer.

Klassificeringen är ett levande dokument och kan förändras under säsongens gång, därför är ett tips att göra en matchfördelning för våren och en fördelning för hösten. För att underlätta domarnas utbildning bör de succesivt få svårare uppdrag för att utvecklas, en del klättrar snabbare och andra behöver mer i tid i längre åldersklasser, fungerar precis som i vilken annan utbildning som helst.

Tänk på:

- **Fördela matcherna så jämt som möjligt!**
- **Alla domare som utbildats ska få möjlighet att döma.**

Återbud

Du bestämmer själv hur du vill lägga upp hanteringen kring återbud. I vissa föreningar delas ansvaret runt återbudstillsättningen mellan flera personer, medan andra föreningar har en enskild person ansvar. Är du ny som domaransvarig är det bra att ta reda på hur upplägget har sett ut tidigare i din förening och i god tid informera domarna/föreningen vad som gäller aktuell säsong.

Tips på hur du kan gå till väga:

- Ta i god tid in förbehåll från domarna vilket lag och serie denne spelar aktivt med och vilka dagar domarna ej kan döma innan matchfördelningen
- Gör tillsättningen med god framhållning så att domarna får chans att planera vilket minskar risken för återbud
- Skapa en digital mötesplats eller SMS-grupp där alla kan nå varandra snabbt och byta matcher eller kontakta varandra
- Ge domarna eget ansvar att byta matcher med varandra innan de kontaktar dig som återbudsansvarig
- Stäm av med domarna veckan före match, så att de har koll på sitt schema

- Be laget i föreningen som domaren ska döma att kontakta domaren före match via telefon eller sms för att stämma av med speldag, plats och tid för att undvika missförstånd

Efter match

Spelarförteckning

Påminn domarna om att efter varje match spara laguppställningarna samt att dessa ska förvaras av domaren och sparas till två (2) veckor efter säsongens slut.

Anmälan vid grov utvisning

Om grov utvisning har utdelats i en match så ska en anmälan till bestraffning skrivas av domaren. En sådan anmälan behandlas sedan av Dalarnas Fotbollförbunds disciplinutskott som utreder vad som har hänt och utdömer ett eventuellt straff i form av avstängning. För att en anmälan ska vara komplett måste den anmälda personen var namngiven samt att anmälan ska vara underskriven av domaren.

Viktigt att tänka på vid rapportskrivning...

Att vara tydlig så att personerna som ska utreda anmälan, och inte ha varit på plats på aktuell match där händelsen ägde rum, får en tydlig bild av vad som har skett. Därför är det viktigt att skriva så beskrivande och utförligt som möjligt om händelseförloppen så att den som läser förstår vad som har hänt.

Skriv inte "X sa några svordomar till Y", skriv istället ordagrant vad X sade.

Skriv inte "A slog mot B". Beskriv om och hur slaget träffade, om någon skada uppstod och om speciell kraft användes.

Påminn dina domare i föreningen att ta hjälp av dig som domaransvarig eller en erfaren domarkollega/mentor som bollplank och hjälp när anmälan ska skrivas.

Föräldrar på läktaren

Utan publik blir det väldigt tyst ute runt omkring våra matcher och planer. Det är viktigt att lagens supportrar och på ungdomsmatcher till stor del spelarnas anhöriga hejar på ett positivt sätt. Det ska inte skrikas nedsättande ord till varken egna spelare, motståndarlagets spelare eller mot domarna som dömer matchen. För bästa möjliga idrottsupplevelse för alla parter runt idrottsplatsen ska ske med ömsesidig respekt gentemot varandra.

Om föräldrar står på läktaren och högljutt kritiserar domaren under en match dras ofta både spelare och ledare med och börja kritisera och skälla på domaren.

Framförallt inom barn- och ungdomsfotboll måste man tänka på och förstå att dessa domare inte är färdigutvecklade utan hela tiden utvecklas i rollen som domare. Hur ska domarna kunna utvecklas och bli bättre om de inte får träna i ett positivt arbetsklimat?

När du som domaransvarig befinner dig ute på läktaren under matcher kan du hamna i situationer av nyfikna, arga eller fundersamma föräldrar. Då är det viktigt att ha en sansad och öppen dialog om rollen som domare. Tänk på att du som domaransvarig är

domarens trygghet, vilket också kan leda till att du får hjälpa domaren att lugna ner en högljudd eller arg förälder på läktaren.

Om detta sker tänk på följande innan du inleder en diskussion med en förälder:

- Berätta för föräldern att domarna själva är ungdomar, för att ge en inblick att det är barn som dömer barn
- Be föräldern följa med till en lugn yta/plats för att berätta att beteendet inte är okej. Gör du detta på läktaren kan det hända att föräldern vill hävda sig mot de andra föräldrarna på läktaren
- Föräldern kanske inte är medveten hur denna uttrycker sina känslor
- Viktigt att du som domaransvarig går in i en diskussion med en förälder på ett lugnt och sansat sätt

Matchmiljö

Matchvärdar

Ett gott matchvärdskap bidrar till en trevligare stämning och god fotbollsmiljö i samband med våra matcher. Dalarnas Fotbollförbund rekommenderar att hemmalaget utser en matchvärd till matchen.

I matchvärdens arbetsuppgifter ingår:

- Att före match vara välkommande mot motståndarlag och domare
- Att se till så att föräldrar och supportrar är avskilda från lagen förslagsvis på den motsatta sidan mot lagens avbytarbänkar
- Att under match bidra till god stämning

Fair Play hälsning

Fair Play hälsning skall ske före match i samtliga arrangerade matcher av Dalarnas FF. Hälsningen går till enligt följande:

- När lagen kommer ut på planen skall de ställa upp i en line-up vid mittcirkeln.
- På tecken från domaren skall sedan bortalaget börja att hälsa på domarna och hemmalag
- Därefter skall hemmalaget hälsa på domarna
- Efter detta skall domaren blåsa en kort signal och genomföra slantsingling med lagkapten

Det är ledarnas uppgift att vara domarna behjälpliga vid detta arrangemang, här kan du som domaransvarig även hjälpa till om domaren behöver det.

Checklistan

För att domarna ska prestera på bästa sätt gäller det att vara förberedd och här nedan följer en checklista signerad mångåriga FIFA-domaren och domaransvarig i Sätters IF FK, Per-Inge Nyberg.

Håll till godo!

Checklista för domarna:

Före match:

- ✓ Skriv domarräkningen hemma
- ✓ Kolla utrustningen innan du åker till match
- ✓ Tänk på stil och profil när du åker till match
- ✓ Kom i god tid till matchen, inte senare än 30 min före match
- ✓ Ta kontakt med ledarna och presentera dig och be om laguppställning
- ✓ Ledarna och spelarna ska befinna sig vid bänken under match, ej utspridda över hela långsidan och båda lagen ska befinna sig på samma sida
- ✓ Värm upp/stretcha, skapar förtroende
- ✓ Kontroll av spelplanen, målburar samt matchbollarna

Under match:

- ✓ Tänk på att vara tydlig när tecken visas för inkast, inspark, hörna och frispark
- ✓ Ta ut rätt avstånd vid frisparkar
- ✓ Blås tydliga och rejäla signaler
- ✓ Ibland måste ni vara "lärare" för spelarna
- ✓ Var inte rädda för att springa. Ni är vältränade allihop
- ✓ Var nära spelsituationerna
- ✓ Visa mod och engagemang, det ska synas på er att ni tycker det är roligt att döma
- ✓ Tveka inte att blåsa frisparkar eller straffar
- ✓ Var inte rädd att varna eller utvisa någon spelare om det behövs

Det var några råd att följa men det viktigaste är roligheten med fotboll och domarskapet!

Lycka till!

Dalarnas Fotbollförbund
Pelle Bergs backe 3, 791 50 Falun
023-454 70, dalafotboll.nu